

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 18

Засновано у 2015 році

Рівне – 2023

УДК 37 : 005.591.61 -66
ББК 74.200

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 18. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2023. 328 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Грицай Наталя Богданівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габлітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогії Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Безкорвайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихрущ А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Павелків К. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Pobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

SirojC Zdzislaw (Сіроїц Здзіслав), доктор габілітований соціальних наук в галузі педагогіки, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Остапчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідомство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.
Науково-бібліографічне редагування: наукова бібліотека РДГУ.
Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 11 від 26 жовтня 2023 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

ЗМІСТ

Сухомлинська О. Василь Сухомлинський про захисне виховання: сьогоднішні рефлексії.....	6
Богущ А. Захисна педагогіка Василя Сухомлинського у партнерській взаємодії батьків і педагогів.....	15
Петренко О., Пустовіт Г., Олексюк О., Поліщук І. Моральне виховання неповнолітніх засуджених у процесі трудової діяльності в умовах виправної установи.....	24
Безкоровайна О., Ткачук А. Сучасні аспекти формування громадянської солідарності у майбутніх вчителів іноземної мови в умовах міжкультурного інформаційного простору.....	35
Білавич Г., Гудовсек О. Освіта та моральне виховання дорослих в Україні у вимірі пенітенціарної педагогіки європейських країн.....	45
Блавт О. Сучасне інклюзивне фізичне виховання: інновації та можливості.....	56
Журба К. Цифровізація військово-патріотичного виховання української молоді в умовах війни.....	66
Koliada N. Family-type children's home as an alternative form of childhood social protection.....	76
Кочубей Т. Соціальний аспект дитинства у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського.....	86
Mykhalechuk N., Ivashkevych E., Gron L., Kvasnetska N. Challenges of online studying: the theory and the practice.....	96
Мушкета Р., Кіндрат В., Кіндрат П., Гоголь Т. Wartości i cele edukacji do rekreacji fizycznej. Współczesne podstawowe czynniki rozwoju rekreacji ruchowej.....	107
Пелех Ю., Антончик Є. Нормативне відображення звернення до аксіологічного підходу у контексті модернізації вищої педагогічної освіти України у XXI столітті.....	119
Розман І., Петрова А. Сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій бібліотечної та архівної справи.....	129
Потапчук Т., Пукас І., Каньоса Н. Співпраця педагога з батьками у змісті полікультурного виховання дітей.....	137
Стадник В. Актуальність інноватики в освітньому процесі фізичного виховання: виклики воєнного стану.....	145
Баліка Л., Петренко С., Петренко І. Неформальна та інформальна освіта: нові способи формування компетентностей фахівця в сучасних умовах.....	155
Баранюк І. Художньо-педагогічні твори Василя Сухомлинського як виховний засіб в початковій школі: методичний аспект.....	163

Боса В., Петренко С. Зміст та сутність концепта «інформація» в контексті інформологічного підходу та використання інформаційних технологій у підготовці філологів.....	174
Кашуба А., Ковальський В., Панчук А., Панчук І. Компетентність учителя фізичної культури в контексті вимог Нової української школи	186
Козир М., Козік О., Петренко К., Холявінська С. Абетка моральних цінностей: погляд на сучасну людину в умовах війни.....	197
刘婷婷 (Tingting Liu), 甦 (Su Xiao). Дух педагога В. Сухомлинського: особливості, формування та роздуми.....	212
Остапчук М. Цілісна система науково-дослідницької роботи викладача ЗВО і учня як спосіб підготовки талановитої молоді (на прикладі Малої академії наук України).....	218
Стельмашук Ж. Формування соціальної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами волонтерської діяльності.....	231
朋 腾(Teng Peng), 甦 (Su Xiao). Серце віддаю дітям – погляд В. Сухомлинського на вчителів та його сучасне значення.....	239
Ціпан Т. Ресурсні можливості навчальної дисципліни «Педагогіка партнерства у шкільно-сімейному вихованні» у формуванні професійної компетентності майбутніх магістрів початкової освіти.....	247
Шліхта Г. Змістовне наповнення структурних елементів ціннісно-деонтологічних компетенцій майбутніх фахівців з інформаційних технологій.....	259
Доробки молодих науковців	
Лебзіна К. Розвиток фізичних якостей молодших школярів засобами рухливих ігор.....	275
Махиня С., Прус Г., Ярмак О. В. Сухомлинський – учитель: особлива місія педагога в кризових ситуаціях.....	286
Пелех В. Концептуальний аналіз сучасних підходів до розуміння ціннісно-смыслові саморегуляції особистості.....	294
Філоненко Р. Відображення ідей В. О. Сухомлинського в концепції Нової української школи.....	304
Шульгач М. Освітня і наукова діяльність кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету: ретроспективний аналіз.....	312

Стельмашук Жанна

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету
ORCID: 0000-0003-2368-4209,
e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗАСОБАМИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті висвітлено особливості формування соціальної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами волонтерської діяльності. Наголошено, що одним з важливих складників професійної компетентності майбутніх учителів іноземної мови є соціальна компетентність, спрямована на забезпечення ефективної взаємодії між людьми та соціальним середовищем задля допомоги у вирішенні різноманітних соціальних проблем.

Уточнено сутність понять «компетентність», «соціальна компетентність» та «волонтерська діяльність».

З'ясовано, що соціальна компетентність розглядається як комплексна якість особистості, яка включає систему знань, умінь, ставлень, ціннісних орієнтацій та поведінкових компонентів, що передбачає здатність та уміння будувати систему відносин та спілкування з оточуючими людьми з урахуванням соціальної ситуації. Визначено, що волонтерство – це добровільна безкорислива суспільно корисна діяльність; одна з форм благодійності і одна з підвалин громадянського суспільства; спосіб підтримки, піклування, надання допомоги членам громади; взаємодії між людьми для спільного вироблення нових шляхів вирішення проблем, які виникають. Доведено основні переваги волонтерської діяльності щодо формування соціальної компетентності майбутніх учителів іноземної мови, що є результатом засвоєння й активного відтворення майбутнім фахівцем соціального досвіду через діяльність, спілкування, взаємодію та сприяє формуванню здатності набувати досвід у вирішенні різноманітних соціальних проблем, ініціювати та добирати ресурси задля цього, нести відповідальність, а також проявляти толерантність та емпатійність до оточуючих.

Ключові слова: компетентність, професійна компетентність, соціальна компетентність, майбутні учителі іноземної мови, волонтерська діяльність, соціально значуща діяльність.

Постановка проблеми. Успіх професійної діяльності майбутнього вчителя іноземної мови значною мірою залежить від сформованості у нього соціальної компетентності, показником якої є готовність до активної та відповідальної участі у житті суспільства, здатність до ефективної та конструктивної взаємодії

з дітьми, встановлення соціальних контактів, вміння розробляти та реалізовувати соціальні орієнтовані проекти та забезпечувати функціонування соціально безпечного та комфортного середовища.

Соціальна компетентність є складовою професійної компетентності вчителя іноземної мови, формування якої є результатом розвитку професійних та етичних якостей особистості (толерантності, тактовності, доброти, справедливості, віри у здібності учня, терпіння, доброзичливості, контактності, прагнення до співробітництва, готовності враховувати кращий досвід). Вона охоплює не лише базові знання, вміння і навички, а й ціннісні орієнтації, мотиви діяльності фахівця, розуміння себе та навколишнього світу, взаємостосунки з людьми, здатність до розвитку свого творчого потенціалу та самовдосконалення.

Значний інтерес до проблеми формування соціальної компетентності здобувачів вищої освіти обумовлений суспільно-політичною ситуацією в країні та потребами практики. Про це йдеться у нормативно-правових актах з питань освіти.

Отже, існує нагальна потреба пошуку таких видів діяльності особистості, які б спряли повноцінному її формуванню. Одним із ефективних засобів набуття соціального досвіду майбутніми учителями іноземної мови, розвитку їх соціальної ініціативи, а відтак, формування їх соціальної компетентності виступає волонтерська діяльність.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Теоретичні засади становлення соціальної компетентності особистості визначені в роботах І. Беха, Д. Губаревої, М. Докторович, В. Коваленко, М. Федоруца (Федоруц, 2015), О. Юрченко (Юрченко, 2016), О. Флярковської (2019) та ін.

З. Бондаренко, Т. Журавель, Т. Лях (2012), Т. Алексєнко, А. Данілова, А. Конончук, Т. Куниця (2015), В. Леонова (2019), А. Бондаренко, Ю. Вдовцов (2021) та ін. у своїх дослідженнях розглядають аспекти організації волонтерської роботи. Формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників засобами волонтерської діяльності презентовано у наукових розвідках Р. Козубовського (2014), К. Червоненко (2020) та ін.

Мета статті – розкрити особливості формування соціальної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови засобами волонтерської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття соціальна компетентність є багатоаспектним та, як свідчить здійснений аналіз наукових джерел, неоднозначним щодо тлумачення, оскільки інтегрує в собі терміни «соціальний» та «компетентність».

Уточнене та оновлене тлумачення поняття є в Законі України «Про освіту» (2017): «Компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність». Поняття «соціальний» походить від латинського «socialis» – товариський, суспільний, той, що належить суспільству, пов'язаний із життям та стосунками людей у суспільстві та «compete» – досконале володіння справою, знаннями (Федоруц, 2015).

На думку М. Федоруца, «соціальна компетентність виступає як якість людини, сформована у процесі оволодіння уявленнями і знаннями про соціальну дійсність, активного творчого освоєння соціальних відносин, що виникають на різних етапах і в різних видах соціальної взаємодії, а також трактується як засвоєння етичних норм, які є основою побудови та регулювання міжособистісних і внутрішньо-особистісних соціальних позицій, відносин» (Федоруц, 2015).

Також О. Юрченко звертає увагу на те, що «більшість трактують поняття як інтегративну якість особистості, що є комплексом знань, умінь, здатностей, цінностей, норм, традицій, сценаріїв поведінки в типових соціальних ситуаціях тощо. Їх засвоєння та активне відтворення допомагає суб'єкту: швидко й ефективно адаптуватися, ухвалювати рішення зі знанням справи, конструктивно взаємодіяти з іншими, проявляти активність і доходити взаєморозуміння; адекватно виокремлювати, ідентифікувати, фіксувати та аналізувати питання на перетині системи соціальних відносин суспільства і людини; брати на себе відповідальність, проявляти ініціативу, активність у командній роботі, попереджувати й вирішувати конфлікти, бути толерантним у складних ситуаціях, проявляти емпатійність; здійснювати соціальні технології в головних сферах життєдіяльності (у системі соціальних інститутів, норм і відносин) згідно з належним рівнем культури, моральності і права тощо» (Юрченко, 2016).

Дослідниця О. Флярковська зазначає, що соціальна компетентність вимагає вміння рахуватися з соціальними нормами та правами інших людей. Все це вказує на ситуативний характер прояву соціальної компетентності. Отже, формування, становлення соціальної компетентності особистості – це є розгортання її життєвого потенціалу, що базується на таких особистісних утвореннях: мотивація досягнення, довільність, позитивне ставлення до себе, висока самооцінка, здатність до конструктивної поведінки в складних ситуаціях (Флярковська, 2019). Окрім знань, умінь та навичок соціальної взаємодії, соціальна компетентність також включає здатність моделювати, корегувати та оцінювати свої дії та вчинки відповідно до соціальних норм.

Отже, науковий пошук дав змогу узагальнити, що соціальна компетентність вчителя іноземної мови загалом розглядається як інтегральна якість особистості, що включає систему знань, умінь, ставлень, ціннісних орієнтацій та поведінкових компонентів, тобто здатність та вміння будувати систему відносин та спілкування з оточуючими людьми з урахуванням соціальної ситуації. Вона є відображенням взаємодії людини і соціального оточення, а також рівня сформованості способів міжособистісної взаємодії, співвідношення власних цілей і потреб з цілями і потребами іншої особистості, групи людей і соціуму в цілому.

Формування соціальної компетентності майбутніх учителів іноземної мови стає результатом набуття ними спеціальних фахових знань, умінь та соціальних відносин під час освітнього процесу у ЗВО, позааудиторної роботи, зокрема волонтерської.

У Законі України «Про волонтерську діяльність» (2011) волонтерська діяльність трактується як «добровільна, соціально спрямована, неприбуткова

діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги; форма благодійної діяльності». Це також спосіб підтримки, піклування, надання допомоги членам громади; взаємодії між людьми для спільного вироблення нових шляхів вирішення проблем, які виникають.

Волонтерська діяльність у закладі вищої освіти має значний потенціал для професійного становлення здобувачів освіти, набуття ними соціально цінного досвіду, їх саморозвитку та самореалізації як в особистісному, так і професійному планах. У майбутнього педагога складається система ціннісних орієнтацій, стійких соціально значущих мотивів діяльності та формується активна громадянська позиція.

Н. Грищенко стверджує, що «у процесі волонтерської діяльності молодь розширює своє бачення, розвиває свій інтелектуальний рівень, реалізує можливість втілення своїх творчих планів та лідерського потенціалу. Особлива роль у формуванні лідерських якостей належить соціальному проектуванню, а саме через отримання навичок розробки свого волонтерського проекту, об'єднання зусиль з однодумцями для спільної розробки та реалізації проекту, що сприяє підвищенню соціальних компетенцій та розвитку навичок і умінь волонтера» (Грищенко, 2018).

Залучення майбутніх учителів іноземної мови до різних видів волонтерства сприятиме розвитку їх комунікативних здібностей, навичок ведення конструктивного діалогу з різними людьми за віком та соціальним статусом, дає змогу усвідомити соціальний аспект майбутньої професії. Так, вони можуть апробувати себе у таких сферах, як-то: соціальний захист, охорона здоров'я, освіта та виховання, охорона навколишнього середовища, спорту й туризму, культури й молодіжного руху, правозахисної діяльності. Популярним сьогодні є онлайн-волонтерство та професійне волонтерство.

Завдяки участі у волонтерських заходах та проектах збагачується професійний досвід майбутнього учителя, адже він стає активним учасником міжособистісних взаємовідносин, готовим надати допомогу тим, хто цього потребує. Виховний потенціал такої діяльності полягає в тому, що здобувач освіти активно взаємодіє із соціальним середовищем, може вибудовувати тривалі взаємовідносини з представниками різних соціальних груп суспільства, що сприяє засвоєнню соціального досвіду та набуттю нових навичок і компетентностей, а також формуванню особистісних рис (відповідальності, цілеспрямованості, толерантності, емпатії тощо).

Доцільним, на нашу думку, буде функціонування волонтерських центрів на базі закладів вищої освіти, де здобувачі освіти зможуть долучитись до благодійних акцій, проектів, флешмобів, зустрічей, тренінгів та ін. Цінною для них буде участь у мовних таборах на засадах благодійності.

Майбутні учителі іноземної мови можуть готувати іноземною мовою мотиваційні роликки, соціальну рекламу, які є затребуваними в умовах війни та співпрацювати із закордонними волонтерськими організаціями.

Значні можливості для формування соціальної компетентності майбутніх учителів розкривається у їх участі в різноманітних молодіжних групах, проектах та організаціях. Так, на сайті Української волонтерської служби представлено потенційні *проекти, методичні посібники та поради, якими*

можна скористатися у плануванні роботи волонтерів (Українська Волонтерська Служба).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, волонтерська діяльність є ефективним засобом формування соціальної компетентності майбутніх учителів іноземної мови. Перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо у дослідженні форм та методів її організації в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Федоруц М. (2015). *Формування соціальної компетентності школярів у процесі партнерської співпраці загальноосвітніх навчальних закладів і родин*. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І.В. Козубовська. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла». Вип. 37, сс. 184–186.

Юрченко, О. (2016). Структура соціальної компетентності молодшого школяра. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 7, сс. 224–233.

Флярковська, О. (2019). Психолого-педагогічні умови формування соціальної компетентності підлітків. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. №4 (75) (IV квартал), сс. 36–40.

Менеджмент волонтерських груп від А до Я: навч.-метод. посібник (2012). За ред. Т.Л. Лях; авт.-кол.: З.П. Бондаренко, Т.В. Журавель, Т.Л. Лях та ін. Київ: Версо-04. 288 с.

Доброчинна діяльність школярів: методичні рекомендації (2015). Т. Ф. Алексєєнко, А. П. Данілова, А. І. Конончук, Т. Ю. Куниця / під. заг. ред. Т.Ф. Алексєєнко. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М. 104 с.

Леонова, В. (2019). *Волонтерський рух в Україні: методичні рекомендації*. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович. 56 с.

Бондаренко, А., Вдовцов, Ю. (2021). *Посібник по роботі з волонтерами*. Київ, 164 с.

Козубовський, Р. (2014). Формування готовності соціальних працівників до волонтерської роботи як важлива передумова успішної професійної діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Вип. 25, сс.96-97.

Червоненко, К. (2020). *Формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників засобами волонтерської діяльності*. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 77, сс.216-220.

Міністерство освіти і науки України (2017). *Закон України «Про освіту»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 05.10.2023).

Міністерство освіти і науки України (2018). *Закон України «Про волонтерську діяльність»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> (дата звернення 05.10.2023).

Грищенко, Н. (2018). Волонтерський рух в сучасній Україні як стратегія розвитку молодіжного лідерства. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. Вип. 2 (38). С. 7.

Українська волонтерська служба. URL: <https://volunteer.country/> (дата звернення 05.10.2023).

REFERENCES

Fedoruts M. (2015). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti shkoliariv u protsesi partnerskoi spivpratsi zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv i rodyn* [Formation of Social Competence of Schoolchildren in the Process of Partnership Cooperation of General Educational Institutions and Families]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedagogika. Sotsialna robota* / holov. red. I.V. Kozubovska. Uzhhorod: Vyd-vo UzhNU "Hoverla". Vyp. 37, ss. 184–186. [in Ukrainian]

Yurchenko, O. (2016). *Struktura sotsialnoi kompetentnosti molodshoho shkoliara* [The structure of social competence of a junior high school student]. *Pedagogichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii. No 7*, ss. 224–233. [in Ukrainian]

Fliarkovska, O. (2019). *Psyhologo-pedahohichni umovy formuvannia sotsialnoi kompetentnosti pidlitkiv* [Psychological and pedagogical conditions for the formation of social competence of adolescents]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti. No 4 (75) (IV kvartal)*, ss. 36–40. [in Ukrainian]

Menedzhment volonterykh hrup vid A do Ya : navch.-metod. posibnyk (2012). [Management of volunteer groups from A to Z]; textbook]. Za red. T.L. Liakh; avt.-kol.: Z.P. Bondarenko, T.V. Zhuravel, T.L. Liakh ta in. Kyiv: Verso-04. 288 s. [in Ukrainian]

Dobrochynna diialnist shkoliariv: metodychni rekomendatsii (2015) [Charitable activity of schoolchildren]. T. F. Alieksieienko, A. P. Danilova, A.I. Kononchuk, T. Yu. Kunytsia / pid. zah. red. T.F. Alieksieienko. Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M.M. 104 s. [in Ukrainian]

Leonova, V. (2019). *Volonterskyi rukh v Ukraini: metodychni rekomendatsii* (2019). [Volunteer Movement in Ukraine: Method Recommendations]. Odesa: vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych. 56 s. [in Ukrainian]

Bondarenko, A., Vdovtsov, Yu. (2021). *Posibnyk po roboti z volonteramy* [Manual for Working with Volunteers]. Kyiv, 164 s. [in Ukrainian]

Kozubovskiy, R. (2014). *Formuvannia hotovnosti sotsialnykh pratsivnykiv do volonterskoi roboty yak vazhlyva peredumova uspishnoi profesiinoi diialnosti* [Formation of Readiness of Social Workers for Volunteer Work as an Important Prerequisite for Successful Professional Activity]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Serii «Pedagogika, sotsialna robota»*. Vyp. 25, ss.96-97. [in Ukrainian]

Chervonenko, K. (2020). *Formuvannia sotsialnoi kompetentnosti maibutnikh sotsialnykh pratsivnykiv zasobamy volonterskoi diialnosti* [Formation of Social Competence of Future Social Workers by Means of Volunteer Activities]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy. Vypusk 77*, ss.216-220. [in Ukrainian]

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2017). *Zakon Ukrainy "Pro osvitu"* [The Law of Ukraine "On Education"]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (data zvernennia 05.10.2023). [in Ukrainian]

Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (2018). Zakon Ukrainy “Pro volontersku diialnist” [The Law of Ukraine “On Volunteering”]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17> (data zvernennia 05.10.2023). [in Ukrainian]

Hryshchenko, N. (2018). Volonterskyi rukh v suchasni Ukraini yak stratehiia rozvytku molodizhnogo liderstva [Volunteer Movement in Modern Ukraine as a Strategy for the Development of Youth Leadership]. *Visnyk NTUU “KPI”. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. Vyp. 2 (38). SS. 7.* [in Ukrainian]

Ukrainska volonterska sluzhba [Ukrainian volunteer service]. URL: <https://volunteer.country/> (data zvernennia 05.10.2023). [in Ukrainian]

FORMATION OF SOCIAL COMPETENCE FOR FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS BY MEANS OF VOLUNTEER ACTIVITIES

Zhanna Stelmashuk

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Theory
and Methodology of Education of the
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0003-2368-4209,

e-mail: zhanna.stelmashuk@rshu.edu.ua

Abstract. The article deals with the peculiarities of the formation of social competence of future foreign language teachers by means of volunteer activities. It is emphasized that one of the important components of the professional competence of future foreign language teachers is social competence aimed at ensuring effective interaction between people and the social environment to help solve various social problems.

The essence of the concepts of “competence”, “social competence” and “volunteer activity” has been clarified.

It was found that social competence is considered as a complex personality quality, which includes a system of knowledge, skills, attitudes, value orientations and behavioral components, which involves the ability and ability to build a system of relationships and communication with the surrounding people, taking into account the social situation.

It has been established that volunteering is a voluntary selfless socially beneficial activity; one of the forms of charity and one of the foundations of civil society; a way of supporting, caring for, and providing assistance to members of the community; interaction between people for the joint development of new ways of solving problems that arise.

The main advantages of volunteer activity in terms of the formation of social competence of future foreign language teachers are highlighted, which is the result of assimilation and active reproduction of social experience by the future specialist through activity, communication, interaction and contributes to the formation of the ability to gain experience in solving various social problems, initiate and select

resources for this purpose, to bear responsibility, as well as to show tolerance and empathy towards others.

Keywords: competence, professional competence, social competence, future foreign language teachers, volunteer activity, socially significant activity.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2023 р.